

9.Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Akımlarına Göre Romanlar Konu Anlatımı

AKIMLARINA GÖRE ROMANLAR. Yazarın sanat felsefesine, kültür yapısına ve dünya görüşüne göre romanlar şu genel isimler altında toplanabilir:

a) **Klasik Roman.** Bu akımda roman türü çok az gelişmiştir. Madame de La Fayette'in "Princesse de Cleves" adlı romanı, klasik romanın önemli bir örneğidir.

b) **Romantik Roman.** His ve hayal unsurlarının ağırlık taşıdığı, belli bir şiirselliğin hâkim olduğu romanlardır. Yazar coşkun bir his ve heyecan hali içindedir. Bu romanlarda yazar daha çok kendi şahsi duygularını ve maceralarını anlatır. Olaylar, duyguların zengin dünyasında abartılarak daha etkileyici hale sokulur. Victor Hugo'nun "Sefiller"i, Namık Kemal'in "İntibah"ı bu roman türüne uygun örneklerdir.

c) **Realist Roman.** Gözlem ve araştırma unsurlarının esas alındığı, his ve hayal unsurlarının ikinci plana itildiği romanlara denir. Realist romanlarda gerçekler, görülenler ve incelemelerin ortaya koyduğu neticeler önemlidir. Sanatçı hiçbir surette kendi duygu, düşünce ve hayallerini eserine karıştırmaz. Realist romancılar toplumun içinde titiz birer araştırmacı gibi incelemeler yaparlar, olayları ve karakterleri objektif olarak tespit ederler ve değerlendirirler. Gayeleri, okuyucuya romantik romanlarda olduğu gibi kendi duygu ve hayallerini aktarmak değil, kendilerinin dışında var olan gerçekleri, canlı tablolar halinde, aslına sadık kalarak dile getirmektedir. Tolstoy'un "Savaş ve Barış"ı, Balzac'ın "Goriot Baba"sı, Halit Ziya Uşaklıgil'in "Mai ve Siyah"ı ve "Aşk-ı Memnu"sü, Stendhal'in "Kızıl ile Kara"sı (Kırmızı ve Siyah), Tolstoy'un "Savaş ve Barış"ı, realist akımın etkisindedir.

d) **Natüralist Roman.** Realist romanla büyük benzerlikleri vardır. Ancak natüralist roman realist romana göre ilme ve araştırmaya daha çok önem verir. Natüralistler gerçeğe bağlılıkta ve sosyal meseleleri araştırmada realistlerden çok daha fazla ilmi metotlara bağlılık gösterirler. Toplumu adeta bir laboratuvar olarak düşünürler ve eserlerini bu laboratuvar içinde, ilmi verilere kesinlikle bağlı kalarak kaleme alırlar. İnsanı ele alırken, biyoloji ilminin ortaya koyduğu gerçeklerden, toplumu ele alırken de sosyolojinin kanunlarından yola çıkarlar ve bu ilimlerin vardığı sonuçlara göre neticeye ulaşmaya çalışırlar. Emile Zola'nın "Meyhane"si, Alphonse Daudet'in "Jack"i, Nabizade Nazım'ın "Zehra"sı, Ahmet Mithat Efendi'nin "Müşahedat"ı, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mürebbiye"si natüralist romanlardır, natüralist roman örnekleridir.

KONULARINA GÖRE ROMANLAR

1)**Tarihi Roman.** Tarihteki olay ya da kişileri konu alan romanlardır. Yazar, tarihi gerçekleri kendi hayal gücüyle birleştirerek anlatır. Kahramanlar gerçek veya düşsel olabilir. Ancak anlatılanlar tarih gerçeklerine çoğu kez uygundur. Tarihsel roman, romantizmin bir ürünüdür. İlk örneğini İskoç yazar Valter Scott "Waverley" adlı eseriyle vermiş. Bunu Gogol, "Taras Bulba", Victor Hugo "Notre-Dame de Paris", Alexandre Dumas "Üç Silahşörler, Monte Kristo Kontu" ile takip eder. Batılı anlamda ilk tarihsel romanız, Namık Kemal'in "Cezmi"sidir. Nihal Atsız'ın "Bozkurtlar" "Deli Kurt"; Tarık Buğra'nın "Küçük Ağa", "Küçük Ağa Ankara'da"; Kemal Tahir'in "Yorgun Savaşçı", "Devlet Ana" gibi romanlar, bu tür romanlardır.

2)**Macera Romanı.** Günlük hayatta her zaman rastlanmayan, şaşırtıcı, sürükleyici, esrarengiz olayları anlatan romanlardır. Kahramanlar; çok hareketli, kurnaz, cesur ve kuvvetlidir. Macera romanlarında olayların geçtiği çevre de sık sık değişir. Bir araştırma ve izlemeyi anlatan "Polisiye Roman" (İngiliz yazar Agatha Christie'nin "Nil'de Ölüm"), alışılmışın dışında uzak yerleri ve yaşamları anlatan "Egzotik Romanlar" (Piyer Loti'nin "İzlanda Balıkçısı") da bu gruba girer. Dünya edebiyatında Alexander Dumas'ın "Üç Silahşörler"i, Robert Louis Stevenson'ın "Hazine Adası", Daniel Defoe'nin "Robinson

Crusoe”, Rudyard Kipling’in “Çengel” ve “Kim” ,Jules Varne' nin “İki Sene Mektep Tatili”, bu türün en tanınmış örnekleridir. Türk edebiyatında Ahmet Mithat Efendi'nin “Hasan Mellah” ve “Dünyaya İkinci Geliş”; Peyami Safa'nın “Cingöz Recai” adlı eserleri bu türün örneklerindedir.

3)**Sosyal Roman.** Toplumun problemlerini ele alan romanlara denir. Bu toplumsal problemler; geleneksel yapıdaki değişiklikler, göç, ekonomik sıkıntılar, rejim değişiklikleri, sınıfsal çatışmalar başlıca gelenelerdir. İnsan yaşamının kültür birikimi içinde yer alan ve insanı derinden etkileyen; toplumsal ve siyasi olayları, inançları, gelenek ve görenekleri; bazen eleştirel bazen de bilimsel açıdan ele alıp anlatan romanlardır. Sosyal roman üç farklı şekilde karşımıza çıkar.

1. Töre romanı: Gelenek ve görenek ağırlıklı romanlardır.

2. Tezli roman: Belli bir düşünceyi savunan romanlardır.

3. Köy romanı: Kişileri köyde yaşayan, köylünün dünya görüşü doğrultusunda oluşturulan romanlardır.

Dünya edebiyatında, Victor Hugo'nun “Sefiller”, Tolstoy'un “Suç ve Ceza”, Emile Zola'nın “Meyhane”, John Steinback'in “Gazap Üzümleri” sosyal roman örnekleridir. Türk edebiyatında Ahmet Mithat Efendi – Felatun Bey ile Rakım Efendi, Şemsetin Sami – Taaşuk-u Talat ve Fitnat, Namık Kemal – İntibah, Rezaizade Mahmut Ekrem – Araba Sevdası, Sami Paşazade Sezai – Sergüzeşt, Reşat Nuri Güntekin – Yaprak Dökümü, Yaşar Kemal – İnce Mehmet ve Teneke, Orhan Kemal – Bereketli Topraklar Üzerinde, Köyün Kamburu romanları bu tür romanlardandır.

4) Psikolojik Roman (Tahlil Romanı). Dış âlemdeki olaylardan çok, kahramanların iç dünyasını, ruh hallerini ele alarak kişilerin toplumla ilişkilerini, bunların birbirinden nasıl etkilendiklerini anlatan romanlardır. Psikolojik roman türünün ilk örneği Madame de la Fayette'nin “La Princesse de Cleves” adlı eseridir. Goethe'nin “Genç Werther'in Acıları”, Dostoyevski'nin “ Suç ve Ceza” romanları bu tür romanlardandır. Bizde Mehmet Rauf'un “Eylül”ü ilk örnektir. Peyami Safa'nın “Matmazel Noralya'nın Koltuğu”, “Bir Tereddüdün Romanı”, “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ” eserleri bu türdendir.

5)Otobiyografik Roman. Yazarın kendi yaşamının anlattığı romanlardır. Dünya edebiyatında Alphonse Daudet'in “Küçük Şeyler”; bizim edebiyatımızda da Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun “Anamın Kitabı”, Peyami Safa'nın “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” bu türün örneklerindedir.

6)Bilimkurgu Romanı. Geleceğe ait tahminlerde bulunulur. Olanlardan çok olması istenilenler anlatılır. Ütopyalar yer alır. Jules Verne'nin “Ay'a Seyahat, Denizler Altında 20.000 Fersah” romanları, bilimkurgu türünün örneklerindedir.

7)Fantastik Roman. Anlatılan olaylar tamamen hayal ürünü ve uydurmadır. Roman kahramanları olağanüstü özelliklere sahiptir. Mekânlar, normal hayatta karşılaşamayacağımız cinstendir. J. K. Rowling – Harry Potter, J. R. Tolkien – Yüzüklerin Efendisi, C. S. Lewis – Narnia Günlükleri bu türün örneklerindedir.

8)Nehir Roman. Bir kişinin, bir toplumun hayatındaki gelişmeleri ya da tarihi bir olayı birden fazla cilt halinde anlatan romanlardır.

-Aynanın İçindekiler Serisi- Attila İlhan: Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı, Yaraya Tuz Basmak, Dersaadet'te Sabah Ezanları, O Karanlıkta Biz, Allah'ın Süngüleri Reis Paşa, Gazi Paşa,

-Akçasazın Ağaları Serisi-Yaşar Kemal: Demirciler Çarşısı Cinayeti, Yusufçuk Yusuf,

-Esir Şehir Üçlemesi- Kemal Tahir: Esir Şehrin İnsanları, Esir Şehrin Mahpusu, Yol Ayrımı,

-Tarik Buğra: Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, Firavun İmanı,

-Yılanların Öcü Üçlemesi-Fakir Baykurt: Yılanların Öcü, İrazca'nın Dirliği, Kara Ahmet Destanı,

-Dağın Öte Yüzü Serisi-Yaşar Kemal: Ölmez Otu, Ortadirek, Yer Demir Gök Bakır,

-Akça Sazın Ağaları Serisi-Yaşar Kemal: Demirciler Çarşısı Cinayeti, Yusufçuk Yusuf üçlemenin yazılmış ilk iki kitabıdır. Serinin üçüncü kitabı olan Anavarza ise yazımı tamamlanmamış olan üçlemenin son kitabıdır.

-Nihal Atsız: Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor

-İnci Aral-Yeni Yalan Zamanlar Üçlemesi: Mor, Safran Sarı, Yeşil

ROMANDA ANLATIM TEKNİKLERİ

ANLATMA (TAHKİYE ETME) TEKNİĞİ. Anlatma tekniğinde okuyucu ile eser arasına anlatıcı girer. Okuyucu hemen her şeyi anlatıcı kanalıyla görür ve öğrenir. Okuyucunun dikkati anlatıcı üzerinde yoğunlaşır. Anlatma; kişi tanıtımı, olay anlatımı, geriye dönüş, iç çözümleme şeklinde olabilir:

1 - Kişi Tanıtımı Tekniği. Metindeki kişilerle ilgili okuyucuya tanıtıcı bilgiler verilir. Anlatıcı, metindeki kişileri ayırt edici yönleriyle tanıtır.

2 - Olay Anlatımı Tekniği. Metindeki olaylar, bir anlatıcı tarafından anlatılır.

3 - Geriye Dönüş Tekniği. Eserde kronolojik akışın kırılarak geçmişe dönülmesi, geçmişe ait yaşantıların anlatılması tekniğidir. Yazarlar şimdiki zamanda yaşadıklarından dolayı eserlerde şimdiki zaman ağır basar. Bu etkiyi azaltmak için bu teknik sıkça kullanılır. Geriye dönüş tekniğinde yazar, karakterlerin, yerlerin ve olayların geçmişleriyle ilgili bilgi vermeyi amaçlar. Bu teknik genellikle tarihi romanlarda kullanılır. Ayrıca kişiler ve olaylar hakkında bilgi verilirken de kullanılabilir. Karakterlerin romanın içerisinde bir şeyler hatırlamaları da bu anlatım tekniğiyle verilir. Bu teknikte anlatıcı birinci tekil kişi olabileceği gibi üçüncü tekil kişi de olabilir. 4 İç Çözümleme Tekniği. Kişilerin iç dünyalarının, iç yaşantılarının, hâkim anlatıcı ve bakış açısıyla anlatıldığı psikolojik tahlil tekniğidir. Bu anlatım tekniğinde anlatıcı, kişinin iç dünyasına bütünüyle egemen olan dışarıdan bir unsur olarak etkindir; anlatılan kişi ise edilgendir. Anlatıcı, kahramanın zihninden geçenleri okur. Bu teknikte anlatıcı, figürün zihnine rahatça nüfuz ederek onun düşüncelerini “diye düşündü” gibi ifadeyle aktarır.